

Svensk-Lettiska Föreningen Nr 3 (47) 2008, November

Ordförande: Martin Ancons, tel 070-292 94 80, e-post: martin@envengi.com
Redaktion: Conny Mörke, Bäverbäcksgård 15, 1 tr, 124 62 Bandhagen
tel 073- 581 77 15, e-post: conny.morke@telia.com
Postgiro: 94 86 93-7, medlemsavgift 150 kr
Hemsida: www.svensklettiska.se

Välkommen till medlemsmöte 9 december 2008

Tisdagen den 9 december kl. 18:00 arrangerar Svensk - Lettiska Föreningen en filmvisning av filmen "The Soviet story".

Filmen baseras på ett omfattande forskningsarbete i ryska och tyska arkiv och man visar ett stort antal aldrig tidigare visade filmdokument. Redan webbsidan med trailer och intervjuer är skakande, www.sovietstory.com.

Carl Bildt om filmen: *"Det tog sin tid efter 1945 innan kunskap om de nazistiska koncentrations- och dödslägrens verkliga grymheter började att spridas. Denna film är kanske början på en medvetenhet om vad den sovjetiska tiden faktiskt innebar för halva Europa."*

Filmen tar ca 1½ timme och efter filmen kommer enklare förtäring att serveras.

Plats Lettiska hjälpkommitténs lokaler, Wallingatan 32.

Hälsningar från förbundet Lettland-Sverige

Vår systerförening i Lettland skickar en hälsning med anledning av Gustav-Adolfsdagen den 6 november, som man kommer att högtidlighålla i Riga med ett föredrag på Historiska museet, där Stig-Göran Ohlsson (professor i svenska, verksam i Tartu) kommer att tala om Urban Hierne, vem han var och vad han gjorde i Riga. Dessutom kommer man att äta Gustav-Adolfsbakelser och lyssna till svensk och lettisk musik.

Lettland – 90 år

Svensk-lettiska föreningen gratulerar alla letter på 90-årsdagen av Lettlands självständighetsförklaring den 18 november 1918.

I skuggan av första världskrigets slut gjorde sig Lettland, Finland, Estland och Litauen fria från det tsarryska imperiet 1917 – 1918. För Lettlands del fortsatte frigörelsen efter självständighetsförklaringen med ett frihetskrig, då Ryssland inte accepterade den nya nationen. Frihetskriget slutade 11 augusti 1920 i och med fredsavtalet mellan Lettland och Ryssland.

Den 18 november 1918 proklamerades den självständiga republiken Lettland vid en högtidlig ceremoni på Nationalteatern i Riga. Det nybildade Tautas Padome (Folkrådet) fungerade inledningsvis som ett provisoriskt parlament. Till Folkrådets första president, tillika statsöverhuvud utsågs Jānis Čakste. Folkrådet utsåg Kārlis Ulmanis till Lettlands första statsminister.

Några ord från ordförande om styrelsen 2008

Mitt namn är **Martin Ancons** och jag är föreningens nya ordförande. Jag är gift, har tre utflugna barn och nått en ålder av 60 år. Bor i Enköping och arbetar som VD i företaget Ljudanalys AB. Jag beklagar det sena utskicket av medlemsbladet med information om styrelsens sammansättning. Medlemsbladet redigeras numera av Conny Mörke.

Här nedan följer information om styrelsens sammansättning, varje styrelsemedlem har skrivit en kort presentation som infogats under respektive namn.

Vice ordförande och sekreterare **Conny Mörke** Tfn: 08-647 95 99, 073-581 77 15 E-post: conny.morke@telia.com
Född 1973, uppvuxen i Stockholm och har idag en sambo från Engure. Arbetar som egenföretagare med reklamdistribution och reklamkampanjer. På fritiden gäller trädgård samt att på olika sätt informera om Lettland på Internet.

Styrelsemedlem och kassör **Rune Bengtsson**

Tfn: 08-782 26 37, 08-740 42 53, 0730-49 69 56 E-post: rune.bengtsson@prv.se

Född 1960 i Malmö, har bott i Stockholm sedan 1985, arbetar på Patentverket. Engagerad i lettlandsfrågor sedan tidigt 1990-tal och har tagit en fil mag i baltiska språk vid Stockholms universitet.

Styrelsemedlem och webbansvarig **Kerstin Aronsson**

Tfn: 08-654 91 38, 070-718 19 23 E-post: kerstin@aronsson.a.se

Leg sjuksköterska och fil kand i lettiska. Har haft Lettlandskontakter sedan självständigheten 1991. Bland annat varit engagerad av Svenska Diabetesförbundet för att bygga upp en patientförening och ordna sommarläger för barn med diabetes i Lettland, arrangerat ungdomsutbyten och skolkontakter mellan barn och ungdomar i Andrupene kommun och svenska barn och ungdomar, varit kontaktperson för lettiska friidrottare vid inomhus-EM i Stockholm och vid Stockholm Marathon. Har på Stockholms universitet undervisat blivande lettiska tolkar i sjukvårdstolkning. Även sysslat med bistånd i form av att förse Andrupene kommun bland annat med sina första publika datorer med internetuppkoppling. Använder mitt vid det här laget ganska omfattande nätverk av lettiska vänner som kontaktlänkar för svenskar som på olika sätt är intresserade av Lettland.

Styrelsemedlem **Lars Hjeltman** Tfn: 08-530 263 70, 070-699 74 85 E-post: larshjeltman@gmail.com

Nyss fyllda 67 år. Familj: hustru Ingegerd, två barn 41 resp.39 år, 5 barnbarn.

Utbildning: byggnadsingenjör, reservofficer (major, Ingenjörtrupperna) Arbetat med i urval: fastighetsförvaltning statligt och kommunalt, bl.a. de statliga museerna, handikappidrott (kanslichef på Svenska Handikappidrottsförbundet), Forsvarsmakten (bl.a. i Baltikum). Intresserad av: Baltikums och särskilt Lettlands historia, henbygden, ideellt föreningsarbete.

Styrelsemedlem **Erling Johansson** Tfn: 08-623 04 85, 070-346 58 13 E-post: erling.j@swipnet.se

Född 1951. Förtidsavgående officer. Var bl a försvarsattaché i Riga under andra halvan av 1990-talet.

Styrelsesuppleant **Martin Nigals** Tfn: 073-77015 60

Född 1960, uppvuxen i Stockholm. Civilingenjör inom elektroteknik och MBA. Arbetar som konsult inom inköp och med utveckling av handelsmodeller för terminshandel. Född av lettiska föräldrar, talar flytande lettiska och har arbetat 14 år på IBM, bl.a. med att bygga upp IBM's verksamhet i Lettland i början av 1990-talet. Bor i Trångsund och är fritidspolitiker som vice ordförande i Drevvikenpartiet. Sitter bl.a. i kommunfullmäktige och i styrelsen för Huga fastigheter i Huddinge.

Styrelsesuppleant **Kjell Rindar** Tfn: 08-84 81 45, 073-642 15 38

Gymnasielärare (tyska och spanska) numera pensionerad; arbetar nu som en av tre svensklektorer vid Latvijas Universitate i Riga; utbildar också personal för Taxi Kurirs telefonväxel i Riga samt anställda på GE-bank. Har arbetat i Daugavpils 2 år från år 2000, och därefter 3 år i Riga. Bor i Stockholm och åtminstone en vecka/månad i Riga.

Föreningens revisorer är Göran Grahn och Jan Lenmarker och valberedningen består av Leo Eriksson, Maija Grinbergs samt Pär Lindström.

Ni är mycket välkomna med både förslag och synpunkter på föreningens verksamhet!

Ni når mig på telefon 0171-30 706 eller mobil 070-854 06 70 eller e-posten martin@envengi.com

Mvh

Martin Ancons
Ordförande

Lärobok i lettiska

Svensk-lettiska föreningen har ett antal av Valentine Lasmanes utmärkta *Lärobok i lettiska* till försäljning. Läroboken kan användas från grundskoleelevers studier, letter som vill förbättra sina kunskaper i lettiska språket, av vuxna svenskar som vill lära sig lettiska. Boken går att använda för självstudier, men naturligtvis bäst, som med all språkinläring sker den bäst i en mindre grupp.

Lärobok i lettiska omfattar två delar, en bok om 280 sidor med tjugosex lektion och en grammatikbok om 95 sidor. Medlemmar i föreningen får köpa båda böckerna till det låga priset av 100 kronor.

Ta kontakt med föreningen via e-post info@svensklettiska.se eller telefon Erling Johansson 08 6230 485, 070 346 5813 eller post till Svensk-lettiska föreningen, c/o C Mörke, Bäverbäcksgård 15, 124 62 Bandhagen.

Erling Johansson

Lettland – fokusland på Bok- och biblioteksmässan i Göteborg

Årets bok- och biblioteksmässa hade Lettland som fokusland, som ett sätt att uppmärksamma 90-årsfirandet av den första självständigheten. Lettland syntes tydligt i mässhallen där en stor monter i form av en wellpappkuliss av det nya nationalbiblioteket i Riga, Gaismas pils, stack upp över de andra montrarna. I montern presenterades både ny och gammal lettisk litteratur, på originalspråk och i översättningar. Det fanns även böcker publicerade av lettiska författare under Sovjettidens exil på förlag i olika länder. Den lettiska turistbyrån fanns också i montern och tipsade om olika sätt att besöka Lettland som turist.

Mässan öppnades av Lettlands premiärminister Ivars Godmanis, tillsammans med den svenska kulturministern Lena Adelsohn Liljeroth.

På mässan fanns ett omfattande seminarieprogram, där Lettland var temat för omkring 40 av dem. Dessutom förekom kortare författarpresentationer och samtal om litteraturanknutna ämnen i de olika montrarna. Från Lettland deltog en stor delegation av författare, bokförläggare, journalister, artister, musiker och politiker, bland annat den förra presidenten, Vaira Vīķe-Freiberga, politikern och författaren Sandra Kalniete, chefen för nationalbiblioteket Andris Vilks och den i Sverige bosatte författaren och översättaren Juris Kronbergs. Bara under 2008 har det kommit ut tolv lettiska böcker på svenska, och dessutom åtminstone fem böcker av svenska författare, som har Lettland som tema.

Förutom i själva mässhallen förekom ett omfattande program med lettiska evenemang (fotoutställningar, författarträffar, poesiläsning, konserter) i andra lokaler runt om i Göteborg under dessa dagar.

Svensk-lettiska föreningen fanns på mässan som en del av montern ”Det baltiska torget”, där ett par föreningar till och ett par små bokförlag presenterade sig. Vår förenings logotype och en kortfattad beskrivning av vår verksamhet fanns på monterväggen och flygblad om föreningen och hur man blir medlem fanns tillgängliga i montern.

Kerstin Aronsson

Sång- och dansfestivalen 2008

Tiotusentals körsångare och folkdansgrupper samlades i Riga i början av juli för den 24:e sång- och den 14:e dansfestivalen och inledde med att gå i parad genom Riga, ett evenemang som pågick i drygt sex timmar.

Majoriteten av deltagarna kom från Lettland, men många utländska körer och dansgrupper deltog också i programmet på någon av de estrader som fanns runt om i Riga under denna vecka. För de lettiska körerna, och körer med letter bosatta i andra länder, var höjdpunkterna de stora öppnings- och avslutningskonserterna på estraden i Mezaparks. Mer än tiotusen körsångare sjöng tillsammans, iklädda lettiska folkdräkter.

Biljetterna till dessa konserter såldes slut den dag de släpptes. Som tur var hölls konserterna på kvällstid, för sångarestraden var under de varma soliga dagarnas långa repetitioner som en kokande gryta, och folkdräkt under sådana förhållanden hade nog lett till ett ganska stort antal värmeslag.

Efter den sista konserten blev det allsång tillsammans med publiken, något som pågick hela natten.

Kerstin Aronsson

Europaparlamentet deklarerar 23 augusti som minnesdag

I mitten av september hade en majoritet av Europaparlamentet skrivit på en deklARATION som gör den 23 augusti till den europeiska dagen till minne av stalinismens och nazismens offer. Detta betyder att deklARATIONEN antagits av parlamentet.

Valet av 23 augusti grundar sig på att det var den 23 augusti 1939 som Molotov-Ribbentrop-pakten mellan Tyskland och Sovjetunionen skrevs på. I pakten fanns de hemliga tilläggsprotokoll som delade Europa i två intressesfärer och lade grunden till den terror i form av massmord, deportationer och slavarbete som dessa båda länder sedan bedrev, och som både är krigsförbrytelser och brott mot mänskligheten.

Kerstin Aronsson

Lettland som biståndsgivare

För inte allt för många år sedan var Lettland ett land som tog emot bistånd från bland annat Sverige. Nu är Lettland aktuellt som biståndsgivare, man har åtagit sig att bygga en polisstation i Faryabprovinzen i Afghanistan. Förutom byggnaden kommer Lettland att bekosta en säkerhetsmur runt polisstationen, inköp av elgenerator och borrning av brunn för vattenförsörjningen. Projektet är fortsättningen på ett samarbete där Lettlands utrikesdepartement finansierat lettiska polisens utbildning av afghanska poliser och civila i hur man identifierar explosiva föremål.

Kerstin Aronsson

Vart tog barnen vägen?

I demografisk forskning brukar man räkna med att varje kvinna i ett land behöver föda 2,1 barn för att landets befolkningsmängd inte ska minska. Idag är denna siffra för Lettland 1,3 barn. Enligt demografiska beräkningar betyder en så låg siffra att landets befolkning kommer att ha halverats om 45 år. I skilsmässostatistiken har Lettland en av de högsta siffrorna. Sociologisk forskning ser en trend att "ett liv utan barn är en idealisk livsstil", enligt Nikolai Botev vid FN:s befolkningsfond (UNFPA). Av alla länder i Europa är det de nordiska som har de högsta födelsetalen, samtidigt som förvärvsfrekvensen för kvinnor är den högsta i dessa länder, trots att kvinnor i många andra länder har lika hög utbildningsnivå. Skillnaden är samhällets engagemang i jämställdhetsfrågor.

För att förändra situationen i Lettland har socialdepartementet föreslagit att man ska avsätta 20 miljoner lat ur statsbudgeten för de kommande fyra åren, för att arbeta med jämställdhetsfrågor, något som dock inte vunnit gehör inom regeringen.

Kerstin Aronsson

Korruption

Transparency International har publicerat sin statistik för år 2007. Lettland återfinns på plats 51 av de 179 länder som listan omfattar och når bara 4,8 poäng på den tiogradiga CPI-skalan (Sverige har 9,3 och finns på 5:e plats). Detta trots det framgångsrika arbetet som Aleksejs Loskutovs bedrivit sedan han blev chef för den lettiska anti-korruptionsbyrån Knab 2004. Hundratals tjänstemän, affärsmän och politiker på olika nivåer har arresterats sedan de ertappats med att ta emot mutor. I somras blev hans framgångsrika arbete förmodligen ett hot mot några inflytelserika krafter i Lettland: Medarbetare på Knab påstås ha ertappats med oredovisade beslagtagna pengar, något som nu lett till att Loskutovs avsatts av regeringen. Många kända lettiska samhällsaktivister är övertygade om att detta är en kupp vars avsikt är att störa Knabs arbete och har författat ett upprop där man protesterar mot hur ärendet handlagts.

Kerstin Aronsson